

ESTÈTICA DE LA IMATGE 2010

Introducció als estudis visuals

CURS ACADÈMIC: 2009-2010
LLICENCIATURA: Comunicació Audiovisual
CURS 3º
Codi: 20779
Tipus d'assignatura: Op.
Nº de crèdits 5

Professor: Josep M. Català
Despatx: 122

josepmaria.catala@uab.cat

L'assignatura proposa una introducció amplia a la cultura visual en totes les seves facetes, així com als estudis visuals corresponents en torn als que s'articulen les possibilitats de comprensió i anàlisi d'un dels factors més importants de la societat contemporània com és el creixent predomini de allò visual. Es vol transmetre la idea que les imatges son nuclis complexos d'intercanvis de coneixement, emocions, informacions, símptomes, etc., necessaris per entendre tan la societats com els medis a traves dels quals aquestes s'articulen.

Guia general de l'assignatura

Per poder-se acollir a l'avaluació continuada i no haver de presentar-se a l'examen final, és necessari complir els següents requisits

1. Assistir regularment a classe.
2. Participar activament a les discussions de classe i fer les presentacions dels projecte corresponent, quan el professor ho demani. Participar especialment a la presentació i anàlisi setmanal d'algun fenomen visual d'actualitat
5. Realitzar, individualment o en grups d'un màxim de 4 estudiants (depenent del tipus de treball) una reflexió visual escrita sobre diferents aspectes de la cultura visual, segons s'exposarà convenientment a classe.

La resta d'alumnes que, per la raó que sigui, no s'acullin a aquest procediment hauran de presentar-se a l'examen final de l'assignatura que es basarà en els temes exposats a classe i en aquells que cobreix la bibliografia recomanada

Procediments

Enviar sempre els correus electrònics a la següent adreça josemaria.catala@uab.es .Si s'envien a la direcció del Campus Virtual, remitir també una copia a l'altra adreça.

Temes

I. Polisèmia i poliforma de les imatges

- Alfabetització visual
- Visió i cos
- Imatge i visió
- Percepció i societat
- Maneres de la imatge
 - Funció informativa de la imatge
 - Funció comunicativa de la imatge
 - Funció reflexiva de la imatge
 - Funció emocional de la imatge
- Anàlisi de la imatge
 - La prehistòria de la imatge
 - Interrogar la imatge
 - Les experiències de la imatge
- Maneres de veure
 - La imatge tècnica

II. Percepcions

- Ecologia de la percepció visual
- La visió del límit
- Proxèmica
- Gestalt
- Història de la percepció

III. Una breu història de les imatges

- L'art i la imatge
- La història comença ara
 - 1) L'era contemporània fluïdesa digital
 - Realitat virtual
 - Interactivitat
 - Interfícies
 - Realitat augmentada
 - El fragment a l'era de la totalitat fluida
 - La imatge fractal
 - 2) El segle de la tècnica
 - El mite de la persistència retiniana
 - Imatge i tecnologia
 - Fragmentació
 - Temps, moviment, fragment
 - 3) Els fonaments de la visió occidental
 - Perspectiva, punt de vista i subjecte
 - La forma de les idees

IV. Formes de la imatge

Mirall, reflex
La forma del espai a la imatge
Marcs i finestres
Marc y transmedialitat
El format dels medis
El marc i la cultura
Arquitectura hipertextual
Marc, cos, mirada

V. La representació del espai i el temps a la imatge

Pensament visual
El temps i l'espai, de la reproducció al concepte
El temps complex
La visualització del espai-temps
La ètica del capitalisme tardà: publicitat i espai complex
L'al·legoria com a arquitectura del espai-temps
La nova visibilitat cultural
El naixement d'una percepció
El somni de la tecnologia
El futur es la interfície

VI. La transdisciplinarietat de la imatge: cinema i arquitectura

Encontres i desencontres
Fenomenologia espai-temporal del cinema
El director i l'arquitecte
La arquitectura cinematogràfica
La seqüència cinematogràfica i el futur del cinema

VII. Retòrica visual

El sentit figurat
L'expansió de la metàfora
La imatge metafòrica
Formes de la metàfora

VIII. Formes de exposició

El còmic como a forma de exposició
Imatge, text, so
Televisió, videojocs i mons possible

IX. Identitat visual

Imatge i forma
El retrat i el cos
Formes del Jo
La identitat fragmentada
Arquitectures del imaginari
Models mentals
Avatars

Bibliografía

Bàsica

- CATALÀ, Josep M., *La forma del real*, Barcelona, UOC, 2009
CATALÀ, Josep M., *La imagen compleja*, Bellaterra, Servicio de publicaciones de la UAB, 2005
MANOVICH, LEV, *El lenguaje de los nuevos medios*, Barcelona, Paidós, 2005
ROSE, Gillian, *Visual Methodologies*, Londres, Sage, 2001

COMPLEMENTARIA

- AUMONT, Jacques: *La estética hoy*, Madrid, Cátedra, 2001.
AUMONT, Jacques, *La imagen*, Barcelona, Paidós, 1992
ARNHEIM, Rudolf: *Pensamiento visual*. Buenos Aires, Editorial Universitaria, 1971.
BARBIERI, Daniele: *Los lenguajes del cómic*. Barcelona, Paidós, 1993.
BAUMAN, Zigmunt, *Modernidad Líquida*, México. Fondo de Cultura Económica, 2000.
BOZAL, Valeriano (Ed.): *Historia de las ideas estéticas y de las teorías artísticas contemporáneas*. Madrid, Visor, 1996.
BREA, José Luis (Ed.), *Estudios Visuales. La epistemología de la visualidad en la era de la globalización*, Madrid, Akal, 2005
BRUSATIN, Manlio: *Historia de las imágenes*, Madrid, Julio Ollero, 1992.
BRYSON, Norman: *Visión y pintura. La lógica de la mirada*. Madrid, Alianza, 1991.
BURNETT, Ron: *How Images Think*, Cambridge, The MIT Press, 2004.
CARRERE, Alberto y SABORIT, José, *Retórica de la pintura*, Madrid, Cátedra, 2000
CASTAÑEIRAS, Manuel A.: *Introducción al Método Iconográfico*, Santiago, Tórculo Ed., 1997.
CATALÀ, Josep M.: *La violación de la mirada*. Madrid, Fundesco, 1993 (edición agotada: ejemplares en la biblioteca de Ciencias de la Comunicación y copia en PDF en el espacio de la asignatura del Campus Virtual).
CATALÀ, Josep M.: "La rebelión de la mirada. Introducción a una fenomenología de la interfaz" en *Formats 3*, 2001 http://www.iaa.upf.es/formats/formats3/cat_e.htm (febrero, 2003).
CATALÀ, Josep M.: "Problemas de la representación del espacio y el tiempo", "Lección básica" en *Incom Portal de Comunicación*: <http://www.portalcomunicacion.com/>
DARLEY, Andrew, *Cultura visual digital. Espectáculo y nuevos géneros en los medios de comunicación*, Barcelona, Paidós, 2002.
DE LA FLOR, Fernando R.: *Lecturas de la imagen simbólica*. Madrid, Alianza, 1995.
DELEUZE, Gilles: *La lógica de la sensación*, Madrid, Arena Libros, 2002.
DURAND, Gilbert: *Lo imaginario*, Barcelona, Ediciones del bronce, 2000.
ELKINS, James: *The Domain of Images*, Ithaca, Cornell University Press, 1999.
FREEDBERG, David: *El poder de las imágenes*. Madrid, Cátedra, 1992.
GAUTHIER, Guy: *Veinte lecciones sobre la imagen y el sentido*. Madrid, Cátedra, 1986.
GIBSON, James J.: *La percepción del mundo visual*. Buenos Aires, Ediciones Infinito, 1974.
GOMBRICH, E.H.: *Arte e ilusión*. Barcelona, Gustavo Gili, 1979.
GRAU, Oliver: *Virtual Art. From Illusion to Immersion*, Cambridge, The MIT Press, 2003.

- GUBERN, Román: *La mirada opulenta*. Barcelona, Gustavo Gili, 1987.
- HARLEY, J. B.: *La nueva naturaleza de los mapas*, México, Fondo de Cultura Económica, 2005.
- HOFFMAN, Donald: *Visual Intelligence*, Nueva York, W.W. Norton & Co, 2000.
- HOFMANN, Werner, *Nana, mito y realidad*, Madrid, Alianza, 1991.
- KRESS, Gunther y VAN LEEUWEEN, Theo: *Reading Images (The Grammar of Visual Design)*. Londres, Routledge, 1996.
- KUBOVY, Michael: *Psicología de la perspectiva y el arte del Renacimiento*. Madrid, Trotta, 1996.
- MALDONADO, Tomás: *Lo real y lo virtual*. Barcelona, Gedisa, 1994.
- MIRZOEFF, Nicholas: *Visual culture reader*. Londres, Routledge, 1998.
- MITCHELL, W.J.T.: *Picture Theory*, Chicago, University of Chicago Press, 1994.
- MITCHELL, W.J.T.: *What do Pictures Want?* Londres, The University of Chicago Press, 2005.
- MOHOLY-NAGY, László, *Pintura, fotografía, cine*, Barcelona, Gustavo Gili, 2005.
- PANOFSKY, Erwin: *Ensayos sobre iconología*. Madrid, Alianza, 1992.
- RHEINGOLD, H.: *La realidad virtual*. Barcelona, Gedisa, 1994.
- RELLA, Franco: *Confins. La visibilitat del món i l'enigma de la autorepresentació*, València, Edicions 3&4, 1998.
- SCHAPIRO, Guy: *Archeologies of Vision*, Chicago, The University of Chicago Press, 2003.
- STAFFORD, Barbara Maria: *Good Looking: Essays on the Virtue of Images*, Cambridge, The MIT Press, 1997.
- STOICHITA, Victor I.: *La invención del cuadro*, Barcelona, Edicionel del Serbal, 2000.
- TOMÁS, Facundio: *Escrito, pintado*. Madrid, Visor, 1998.
- VIRILIO, Paul: *La máquina de visión*, Madrid, Cátedra, 1989
- WARDROP-FRUIN, N. & HARRIGAN, P.: *First Person. New Media as Story, Performance, and Game*, Cambridge, The MIT Press, 2004
- ZUNZUNEGUI, Santos: *Pensar la imagen*. Madrid, Cátedra, 1989.